

“BİZİM QONAQ”

“Mən deyirdim ki, əgər bir gün yazmasam ölərəm”

Ədilə Hüseynzadə: “Bəstəkarın əsəri canından çıxmalı, notlar qanıyla yazılmalıdır”

TƏRANƏNİN
TƏQDİMƏTİ

Azərbaycan kinosunun şöhrət tacı olan “Arşın mal alan” filmi-nə hər dəfə tamaşa edəndə Gülçöhrənin, Asyanın səsinə dö-nə-dönə qulaq asmış və bulaq suyu kimi süzülən bu şəffaf səslərin saflığından zövq almışıq. Gülçöhrənin və Asyanın gözəlliyinə o qədər aludə olmuşuq ki, ariyaların ifaçılarının kimliyinə məhəl qoymamışıq. Gülçöhrənin ariyası Mariya Ti-torenkonun, Asyanın oxuması isə əməkdar incəsənət xadimi Ədilə Hüseynzadənin ifasında səslənib. Bu həmin Ədilə xanımdır ki, Üzeyir bəyin sevimli tələbəsi olub. Onun ilk mahnısı Üzeyir bəy tərəfindən bəyənilib. Bülbül onun ilk mahnısına həyat verib.

İndi Ədilə xanım ömrünün 89-cu payızını yaşayır. Mehriban üzlü, səmimi rəftarlı bu qadın ömrünün ötüb-keçən günlərini bir nağıl kimi danışır. Ancaq bu nağılda hər şey həqiqətdir.

İLK ƏSƏRİMİ BÜLBÜL OXUYUB

- Biz hamımız Üzeyir bəyin tələbə-ləri olmuşuq. Mən İcərişəhərdə anadan olmuşam. İcərişəhərdə ata mülküm var. Ailəmizdə musiqiyə böyük həvəs olub. Uşaqlıqda ailəmizdə hamı musiqi ilə məşğul olurdu. Məndən 8 yaş bö-yük olan qardaşım skripkada çalırdı. İki bacım da pianoçu idi. Mən də piano ilə məşğul olmağa başladım. Üzeyir bəy o vaxtlar Çəmbəkənddə olan bir texni-kumda dərs verirdi. Sonra o texnikum musiqi məktəbi oldu. Böyük bacımla birlikdə musiqi məktəbinə getdik. Əvvəl-cə Jenetskayanın sinfində çaldıq. Bir il keçəndən sonra Üzeyir bəy pro-fessor Aysberqi götürdü. O dedi ki, si-zin quruluşunuz Jenetskaya tərəfindən düzgün qoyulmayıb. Təzədən bizimlə məşğul oldu. Ona görə Üzeyir bəylə bütün ailəmiz tanış idi. Yuxarı sinifdə 2 bacı bir sinifdə oxuyurduq. Asəf Zeynallı bizə harmoniyadan dərs verirdi. O da mənim qardaşım ilə möhkəm dost idi. Asəf violençeldə, qardaşım isə skripkada çalırdı. Mən paralel olaraq orta məktəbdə oxuyurdum. Özüm də əlaçı idim. Ən çox sevdiyim fənn də ri-yaziyyat idi. N.Nərimanov adına Səna-ye Texnikumunda o zaman yalnız oğ-lanlar təhsil alırdı. İlk dəfə olaraq 4 qız həmin məktəbə daxil olduq. Əla qi-y-mətlərlə texnikumu bitirdiyim üçün məni intahansız Az.NKİ-yə yolladılar. İmtahansız həmin instituta qəbul olundu-m. 32-ci il idi. 2 ildən sonra ailə qur-dum. 3-cü övladım dünyaya gəlməmiş-dən kimyaçı mühəndis-texnoloq ixtisa-sı üzrə institutu əla qiymətlərlə bitir-

baha komissiya təyin edin, Ədiləyə qulaq asacağıq. Sabahı gün tanınmış musiqiçilərdən ibarət komissiya təşkil olunmuşdu. Mən oxudum, onlar da qulaq asdılar. Oxumağım onların çox xoşuna gəldi. Sevinib dedilər ki, metso-soprano bizdə yox idi. Bu, çox dəyərlı sə-sidir. Hamıdan da çox Üzeyir bəy sevin-di. Dərhal da mənim Konservatoriyaya qəbul olunmağım haqqında əmr verildi.

- Kimin sinfində oxudunuz?

- Bir neçə ay Kolotovun sinfində oxudum. Sonra məni Bülbülün sinfinə keçirdilər. Həmişə Üzeyir bəyin yanında balacaboy, qarayanız bir qız görürdüm. Maraqlanıanda onun bəstəkar Ağabacı Rzayeva olduğunu dedilər. O vaxt qızlardan bəstəkar olan yox idi. Nəşə bu mənim də üzərimə çox təsir etdi. Evə gəlib kitabları tökdüm, şerlə-ri axtarmağa başladım. Mühəribə ilə bağlı İsmayıl Soltanın “Yadigar” şeri çox xoşuma gəldi. Bu əsərin üzərində 5-6 gün işlədim. Hazır olandan sonra Üzeyir bəyin yanına gəldim. Bir xeyli otağın qapısında durdum. İçəri keç-məyə ürək eləməirdim. Şövkət Məmmədova da onda vokal şöbəsinin mü-diri idi. O, məni dəhlizdə dayanan gö-rüb: “Adılıca, sən niyə burda durmu-san?” - deyib soruşdu. Dedim ki, bir əsər yazmışam, Üzeyir bəyə göstər-məyə utanıram. Bunu eşidən kimi qapı-nı açıb məni içəri itələdi. “Üzeyir bəy, Ədilə musiqi bəstələyib, ona qulaq asın” - deyib, özü çıxıb getdi. Üze-yir bəy mehribanlıqla “ay qızım, nə-dən utanırsan, keç otur, oxu görüm nə

qala bilərəm. Anam rahat oldu. Bir həftə-dən sonra anamgil getdi. Mən yoldaşım və uşaqlarımla qaldım. Anam yazıq o qədər qorxmışdu ki, gedəndə “nə biz sizə yazıq, nə də siz bizə yazın” - dedi. Anam yoldaşıma görə narahat idi ki, birdən onu incidərlər. Mən onlardan heç bir xəbər bilmədim.

20 İLİN AYRILIĞI

- Bəs uzun illə-rin ayrılığına nə vaxt son qoyuldu? Siz əzizlərinizdən nə vaxt xəbər tuta bildiniz?

- 20 ildən sonra bir məktub gəldi. Əvvəllər evimizin nömrəsi 26 idi. On-lar gedəndən sonra isə dəyişərək 28 nömrəli ev olmuşdu. Anamgilin mənim adıma yazdıqları məktub qonşuya gəl-mişdi. Bir də gö-r-düm ki, qonşu gələ-rək: “Bu məktub ərəb dilində yazılıb, biz oxuya bilmirik, deyəsən İrandandır” - dedi. Mən əllərim əsə-əsə məktubu al-dım. 20 ilin həsrətindən sonra mənə məktub gəlmişdi! Elə bilirsiniz, mək-tubu açdı bilmirdim? Düz yarım saat mək-tubu açdı bilmədim. Nəhayət, məktubu açanda onların hamı-sının sağ-salamat ol-ması xəbərini oxu-dum. Sonra anam tu-rist putyovkası ilə 2 həftəlik Bakıya gəl-

bülün ifasında “Vəslin həvəsi”ni elan edirlər. Atam qulaq asa-asa gözlərindən yaş süzülür.

“Vəslin həvəsi” ömrümü son ana yetirdi”- deyə Bülbül oxuduqca sanki atamın ürəyindən xəbər verir. Atam: “Dünyanın ən xoşbəxt adamı mənəm”- deyir. O, bu mahnını eşidəndən 2 gün sonra dünyasını dəyişir.

Heç yadımdan çıxmır. Mənlə bacım uşaq olanda atam əlimizdən tutub bizi Çəmbəkənddəki musiqi məktə-binə aparardı. Həmin məktəb Bakının yuxarı hissəsində yerləşdiyindən oranı möhkəm külək tutardı. Atamın həmin diki küləkdə necə qalxması gözlərimin qarşısındadır. Atam bizi heç vaxt tək buraxmazdı. Atam da, anam da sənətə qiymət verirdi. Ona görə bütün övlad-ları da incəsənəti seçdilər. Mənim adım Azərbaycan və rus dillərində musiqi ensiklopediyasına düşüb. Bacılarım Şəfiqə və Xədicənin də adı İranda musiqi ensiklopediyasına salınıb. Qar-daşım Həsən də məşhur rəssam idi. 3-4 il bundan əvvəl rəhmətə getdi. Bacı-larımla isə tez-tez telefonla danışırıq. Kiçik bacım 3 dəfə Bakıya gəlib. So-nuncu dəfə 2 həftə bundan qabaq gəl-mişdi.

SON AKKORDLAR

- İndi necə, yazı bilirsinizmi?

- Yox, qızım, indi yaxşı görə bilmirəm. Daha qocalmışam.

- Yəqin ki, ömrünü-gününü musiqiyə həsr edən bir insan kimi indi yazı bilmədiyiniz üçün darıxırsınız?

- İnanırsanmı, mən deyirdim ki, əgər bir gün yazmasam ölərəm. Amma ölmürəm ki. Qızım, oğlum rəhmətə getdi. Həyatdır da... Özümün 89 yaşım var. Bilmirəm Allah məni niyə saxla-yıb? Bəlkə ürəyimin təmizliyinə görə? Heç vaxt heç kimə pislik etməmişəm. Həmişə yaxşılıq eləməyə çalışmışam. Heç vaxt paxıl olmaq lazım deyil. Baş-qasının sevincinə sevinmək lazımdır. Çoxlu tələbələr var. Hamısı da məni çox istəyir. Əsərlərimi çox oxuyublar. Heç kəsdən də bunu xahiş etməmişəm. Bir gün Üzeyir bəy məni çağırırdı ki, Ədilə, qızım, mən istəyirəm ki, sən “Arşın mal alan”da Asyanı oxuyasan. Onda Rəşid Behbudovun iştirakı ilə I

